

Рекомендації щодо приведення установчих документів закладів дошкільної освіти у відповідність із Законом України «Про дошкільну освіту» та законодавством

Щодо строку приведення установчих документів у відповідність із Законом

З 1 січня 2025 року введено в дію новий Закон України «Про дошкільну освіту» № 3788-IX (далі – Закон). У зв'язку з цим засновники закладів дошкільної освіти мають привести їхні статuti у відповідність до вимог нового Закону.

Водночас Законом передбачено п'ятирічний перехідний період для оновлення установчих документів. Це дає змогу засновникам підготувати нові редакції статутів з урахуванням не лише Закону, а й усіх підзаконних нормативно-правових актів, прийнятих на його виконання.

До завершення цього перехідного періоду сам факт того, що окремі положення статуту ще не приведені у відповідність із Законом, не означає порушення засновником установленого Законом строку. Водночас положення статуту, що суперечать чинному законодавству, не можуть застосовуватися всупереч актам вищої юридичної сили; управлінські рішення мають прийматися відповідно до чинного законодавства.

Оскільки переважна більшість підзаконних нормативно-правових актів, необхідних для реалізації Закону, вже прийнята або приведена у відповідність із ним, засновники можуть розпочинати оновлення статутів закладів дошкільної освіти.

Щодо механізму приведення статутів у відповідність із Законом та законодавством

Згідно з пунктом 11 частини першої статті 15 [Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань»](#) від 15 травня 2003 року № 755-IV (далі – Закон № 755-IV) внесення змін до установчого документа юридичної особи оформляється шляхом викладення його в новій редакції.

Засновник закладу дошкільної освіти затверджує його статут, проєкт якого може бути розроблений за участю педагогів, управлінців, юристів, експертів або підготовлений колективом закладу під керівництвом керівника. Засновник, який затверджує статут, має забезпечити його відповідність законодавству; положення статуту не можуть суперечити законодавству.

Статут є основним локальним документом закладу. Під час підготовки статуту доцільно уникати невиправданого дублювання положень законодавства та зосереджуватися, насамперед, на особливостях організації та

діяльності конкретного закладу. Якщо законодавство змінюється, дублювання його норм у статуті швидко робить окремі положення застарілими, може спричиняти суперечності та потребує постійного внесення змін і їх державної реєстрації.

Тому під час підготовки нової редакції статуту доцільно зосередитися на питаннях, які є індивідуальними саме для цього закладу дошкільної освіти, забезпечивши при цьому його відповідність законодавству.

Щодо змісту статутів закладів дошкільної освіти

Статут закладу дошкільної освіти має містити насамперед ті відомості, які відповідно до законодавства є обов'язковими для установчих документів юридичних осіб, закладів освіти та бюджетних установ. Інші положення можуть включатися до статуту за рішенням засновника.

Відповідно до абзаців першого – сьомого частини другої статті 31 Закону України «Про дошкільну освіту» статут закладу дошкільної освіти затверджується його засновником і має містити інформацію про:

- повне та скорочене найменування закладу дошкільної освіти;
- статус (відповідно до частини другої статті 22 Закону України «Про освіту»), форму власності, організаційно-правову форму та тип (типи) організації освітньої діяльності;
- місцезнаходження;
- мету, принципи та завдання діяльності;
- особливості організації освітнього процесу;
- систему управління.

Водночас наведений перелік не є вичерпним, оскільки інші закони та нормативно-правові акти також можуть встановлювати додаткові вимоги до змісту установчих документів юридичних осіб.

Під час підготовки статуту необхідно окремо перевірити вимоги законодавства до установчих документів відповідної організаційно-правової форми юридичної особи.

Повне та скорочене найменування закладу дошкільної освіти

Відповідно до абзацу першого частини четвертої статті 31 Закону повне найменування закладу дошкільної освіти обов'язково повинно містити інформацію про його територіальну належність, а для приватних і корпоративних закладів – також організаційно-правову форму.

Таким чином, для комунального закладу дошкільної освіти обов'язковим елементом повного найменування є зазначення його територіальної належності. Наприклад: «Заклад дошкільної освіти села _____ району _____ області».

Крім того, згідно з абзацом другим частини четвертої статті 31 Закону повне найменування закладу дошкільної освіти **може додатково містити** інформацію про власну назву, номер закладу чи найменування засновника, тип (типи) організації його освітньої діяльності, а також присвоєне відповідно до

вимог законодавства ім'я (псевдонім) суспільно-політичного чи громадського діяча, Захисника / Захисниці, діяча науки, освіти, культури або інших сфер суспільного життя.

Вимоги до найменування юридичної особи або її відокремленого підрозділу також передбачені статтею 16 [Закону № 755-IV](#).

Наказом Міністерства юстиції України від 05 березня 2012 року № 368/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 17 жовтня 2018 року № 3236/5), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 05 березня 2012 року за № 367/20680, затверджено [Вимоги до написання найменування юридичної особи, відокремленого підрозділу юридичної особи, у тому числі утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, громадського формування, що не має статусу юридичної особи, крім організації профспілки](#).

Таким чином, **власна назва** закладу дошкільної освіти має відповідати вимогам згаданих вище положень законодавства.

Номер закладу дошкільної освіти визначається засновником в повному найменуванні цього закладу освіти і відображається в статуті, як правило, за наявності на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці більше одного закладу дошкільної освіти. Разом з тим, розрізнення відповідних закладів освіти може відбуватися не лише за номером, а й за іншими ознаками, наприклад, шляхом присвоєння відповідному закладу освіти імені видатної особи, дати чи історичної події.

Для присвоєння закладу дошкільної освіти імені (псевдоніму) фізичної особи, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій тощо, необхідно керуватися вимогами [Закону України «Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен \(псевдонімів\) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій»](#)

Тип або типи організації освітньої діяльності визначаються відповідно до статті 35 Закону України «Про дошкільну освіту» та можуть зазначатися у повному найменуванні закладу дошкільної освіти.

Якщо заклад дошкільної освіти одночасно здійснює освітню діяльність за трьома і більше типами організації (наприклад, ясла, дитячий садок і центр педагогічного партнерства), рекомендуємо не включати назви типів організації освітньої діяльності до повного найменування. Це дасть змогу зберегти повне найменування лаконічним і зручним для практичного використання. Інформація про всі типи організації освітньої діяльності, за якими працює заклад, у будь-якому разі має бути відображена у статуті.

Статус (відповідно до частини другої статті 22 Закону України «Про освіту»), форма власності, організаційно-правова форма та тип (типи) організації освітньої діяльності

Відповідно до частини другої статті 22 [Закону України «Про освіту»](#) заклад освіти як суб'єкт господарювання може діяти в одному з таких статусів: бюджетна установа;

неприбутковий заклад освіти;
прибутковий заклад освіти.

Наразі, відповідно до частини четвертої статті 30 [Закону](#) державні та комунальні заклади дошкільної освіти є бюджетними установами.

Приватні та корпоративні заклади дошкільної освіти можуть бути прибутковими або неприбутковими закладами освіти.

Форма власності закладу освіти визначається не лише на основі **форми власності майна**, що використовується для заснування такого закладу освіти. Необхідно також враховувати визначення «засновника», сформульованого у пункті 7 частини першої статті 1 Закону України «Про освіту» та абзаці другого частини першої статті 32 Закону.

Заклад дошкільної освіти може бути:

державним - заснованим розпорядчим актом органу державної влади;

комунальним - заснованим рішенням сільської, селищної, міської, районної ради;

приватним - заснованим рішенням фізичної (фізичних) та/або юридичної (юридичних) особи (осіб) приватного права;

корпоративним - заснованим шляхом укладення засновницького договору засновниками різних форм власності (наприклад, органом місцевого самоврядування і юридичною особою публічного чи приватного права, органом місцевого самоврядування і органом державної влади або органом державної влади і юридичною особою публічного чи приватного права).

Організаційно-правова форма закладу дошкільної освіти визначається відповідно до Словника організаційно-правових форм юридичних осіб, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 13 серпня 2025 року № 2203/5. Інформація про організаційно-правові форми, доступні в програмному забезпеченні Єдиного державного реєстру для вибору під час державної реєстрації створення юридичної особи з 28 серпня 2025 року, наведена в офіційному повідомленні державного підприємства «Національні інформаційні системи» за посиланням: <https://nais.gov.ua/article/onovleno-edr-vprovadjeno-novi-organizatsiyno-pravovi-formi>.

З урахуванням Словника організаційно-правових форм юридичних осіб та організаційно-правових форм, доступних у Єдиному державному реєстрі, МОН рекомендує визначати організаційно-правову форму комунального закладу дошкільної освіти як «комунальна установа».

Типи організації освітньої діяльності. Згідно з частиною першою статті 35 [Закону](#) заклад дошкільної освіти може організувати і провадити свою освітню діяльність за одним або декількома типами організації освітньої діяльності: ясла, дитячий садок, спеціальний дитячий садок, мобільний дитячий садок, сімейний (родинний) садок, міні-садок, центр педагогічного партнерства, центр розвитку дитини.

Відповідно до частини другої статті 35 Закону заклад дошкільної освіти може поєднувати типи організації освітньої діяльності, **утворюючи для цього окремі структурні підрозділи та/або групи**.

Таким чином, за потреби повне найменування закладу дошкільної освіти **може містити** інформацію про один чи декілька типів організації освітньої діяльності, а статут має містити таку інформацію. Водночас у найменуванні типи організації освітньої діяльності можуть зазначатися через дефіс, а в тексті статуту їх доцільно подавати окремо.

Місцезнаходження закладу дошкільної освіти зазначається у його статуті.

Відповідно до частини першої статті 93 [Цивільного кодексу України](#) місцезнаходженням юридичної особи є фактичне місце ведення діяльності чи розташування офісу, з якого проводиться щоденне керування діяльністю юридичної особи (переважно знаходиться керівництво) та здійснення управління і обліку.

Загальна **мета** діяльності будь-якого закладу дошкільної освіти полягає у забезпеченні цілісного та всебічного розвитку вихованців шляхом їхнього виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок і компетентностей, визначених Державним стандартом дошкільної освіти.

Разом з тим, під час підготовки статуту мета діяльності конкретного закладу дошкільної освіти може бути конкретизована з урахуванням особливостей його діяльності.

Статут закладу дошкільної освіти має містити інформацію про **принципи** його діяльності. Цю вимогу можна реалізувати шляхом посилання на принципи, визначені статтею 6 Закону України «Про освіту» та частиною третьою статті 5 Закону, а також, за потреби, визначити додаткові принципи, що не суперечать законодавству та відображають особливості діяльності конкретного закладу.

Завдання закладу дошкільної освіти визначаються у його статуті з урахуванням специфіки та особливостей його діяльності та не можуть суперечити законодавству.

Особливості організації освітнього процесу, що визначаються у статуті, мають стосуватися саме тих умов і обставин, які характерні для конкретного закладу дошкільної освіти, наприклад:

організація освітнього процесу за одним чи декількома типами організації освітньої діяльності;

наявність спеціального освітнього середовища (пункт 25¹ частини першої статті 1 Закону України «Про освіту»);

наявність особливих освітніх та/або парціальних програм, відповідно до яких організовується та здійснюється освітній процес (стаття 16 Закону);

наявність окремих груп з навчанням мовою корінного народу України та/або мовою національної меншини (спільноти) поряд із державною мовою (абзаци третій та четвертий частини першої статті 7 Закону України «Про освіту», абзац другий частини третьої статті 7 Закону);

організація освітнього процесу за окремими формами здобуття освіти (наприклад, формування окремих груп чи наявність окремого підрозділу для організації педагогічного патронажу або дистанційної форми здобуття дошкільної освіти) (стаття 12 Закону);

релігійна спрямованість освітньої діяльності приватного закладу дошкільної освіти (частина друга статті 31 Закону України «Про освіту»);

наявність умов для тимчасового цілодобового перебування вихованця (вихованців) на час відсутності його (їхніх) батьків (одного з батьків, який/яка самостійно виховує дитину) (частина четверта статті 17 Закону) тощо.

Разом з тим, недоцільно дублювати у статуті положення щодо організації освітнього процесу, вже визначені законодавством або такі, що можуть бути врегульовані окремими рішеннями засновника чи внутрішніми документами закладу. Такі рішення і документи за потреби можна оперативно змінювати без внесення змін до статуту.

Система управління закладом дошкільної освіти має бути визначена у статуті. Для зручності відповідну інформацію доцільно викладати в окремому розділі, однак законодавство не вимагає обов'язково оформлювати її саме як окремий розділ.

Згідно зі статтею 24 [Закону України «Про освіту»](#) система управління закладами освіти визначається законом та установчими документами.

Установчі документи закладу освіти повинні передбачати розмежування компетенції засновника (засновників), інших органів управління закладу освіти та його структурних підрозділів відповідно до законодавства.

Відповідно до частини першої статті 36 [Закону](#) управління закладом дошкільної освіти здійснюють його: засновник; керівник; педагогічна рада.

Водночас абзац шостий частини другої статті 24 Закону України «Про освіту» допускає існування інших органів, передбачених спеціальними законами та/або установчими документами закладу освіти. Окремо законодавство передбачає можливість здійснення окремих повноважень засновника уповноваженим ним органом (особою). При цьому слід враховувати спеціальні обмеження щодо делегування обов'язків засновника, встановлені частиною п'ятою статті 37 Закону.

Розподіл функцій між засновником та уповноваженим ним органом доцільно чітко визначити в акті засновника, зокрема у положенні про відповідний орган, а за потреби - також відобразити у статуті закладу.

У такому разі в статут комунального закладу дошкільної освіти достатньо додати таке положення:

«... Засновник здійснює (реалізує) усі повноваження, права та обов'язки засновника закладу дошкільної освіти, визначені законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», іншими нормативно-правовими актами, крім тих повноважень, на реалізацію яких уповноважене Управління _____ ради відповідно до затвердженого засновником положення про таке управління».

При цьому стосовно управління можна додати положення:

«... Повноваження Управління _____ ради щодо управління закладом дошкільної освіти «___» визначаються положенням про таке управління, що затверджується _____ радою _____ району _____ області».

До інших органів управління можуть також належати педагогічна рада дошкільного підрозділу закладу загальної середньої освіти (абзац третій частини першої статті 39 Закону) та/або завідувач такого підрозділу. В цьому випадку повноваження, передбачені Законом для педагогічної ради і керівника закладу дошкільної освіти, розподіляються між відповідними органами та посадовими особами закладу загальної середньої освіти. Водночас, це питання має врегульовуватися у статуті закладу загальної середньої освіти.

Крім того, згідно з частиною другою статті 36 Закону органи громадського самоврядування закладу дошкільної освіти та піклувальна рада мають право брати участь в управлінні закладом у порядку та межах, визначених цим Законом, Законом України «Про освіту» та установчими документами закладу дошкільної освіти. Їх наявність не є обов'язковою. Водночас піклувальна рада створюється за рішенням засновника, тоді як органи громадського самоврядування утворюються за ініціативою учасників освітнього процесу.

Отже, окресливши загальну рамку системи органів управління закладом дошкільної освіти, варто розглянути окремо кожен орган управління, щоб визначити найбільш правильну і коректну форму регулювання його діяльності в статуті закладу дошкільної освіти.

Окремо варто врахувати особливості правового статусу засновника закладу дошкільної освіти.

Засновник:

може бути як один засновник, так два і більше (як правило, приватної форми власності);

може бути фізичною чи юридичною особою;

засновником державного закладу дошкільної освіти може бути лише орган державної влади, що діє від імені держави;

засновником комунального закладу дошкільної освіти є рада, яка діє від імені відповідної територіальної громади (громад), інтереси якої має враховувати під час створення, реорганізації чи ліквідації відповідного закладу дошкільної освіти.

Рада як орган місцевого самоврядування (суб'єкт владних повноважень) і та сама рада як засновник та орган управління закладом освіти є тим самим суб'єктом, який у відповідних правовідносинах діє у різних правових статусах (ролях). Тому правові підстави, межі та спосіб реалізації її повноважень у цих випадках можуть відрізнятися.

Тому під час визначення в проєкті статуту прав і обов'язків засновника рекомендуємо дотримуватися таких правил:

1) визначити на основі законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту» та підзаконних нормативно-правових актів перелік повноважень, прав і обов'язків засновника та вирішити, які питання потребують відображення у статуті, а які доцільно врегулювати окремими рішеннями чи порядками засновника;

Наприклад, рішення про запровадження мережевої, дистанційної форми здобуття освіти або педагогічного патронажу, як і порядок організації перебування дитини в закладі понад гарантований час, ухвалюються засновником за наявності передбачених законом підстав і можуть бути оформлені як у статуті, так і окремим рішенням, що діятиме для одного або кількох закладів;

2) уникати дублювання в статуті прав, обов'язків та повноважень засновника, визначених законодавством. За відсутності потреби в деталізації можна використати формулювання: «Засновник має права та обов'язки, визначені законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», іншими актами законодавства та цим Статутом»;

3) закріплювати в статуті ті права й обов'язки засновника, які прямо не передбачені законами чи іншими актами законодавства, але вже застосовуються на практиці або плануються до реалізації для належного виконання покладених на засновника функцій і завдань.

Відповідно до статті 37 Закону засновник здійснює також інші повноваження та виконує інші обов'язки, передбачені законодавством і установчими документами закладу. Це дає змогу визначати у статуті додаткові права та обов'язки засновника, необхідні для діяльності конкретного закладу, за умови їх відповідності законодавству.

Керівник закладу дошкільної освіти згідно з частиною першою статті 38 [Закону](#) здійснює безпосереднє управління закладом дошкільної освіти, а відповідно до частини другої цієї статті повноваження (права та обов'язки) та відповідальність керівника закладу дошкільної освіти визначаються законодавством, установчими документами закладу дошкільної освіти та трудовим договором (контрактом).

Відповідно до абзацу третього частини першої статті 26 [Закону України «Про освіту»](#) керівник є представником закладу освіти у відносинах з державними органами, органами місцевого самоврядування, юридичними та

фізичними особами і діє без довіреності в межах повноважень, передбачених законом та установчими документами закладу освіти.

Тому під час визначення в проєкті статуту прав і обов'язків керівника закладу дошкільної освіти рекомендуємо дотримуватися таких правил:

1) визначити на основі законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту» та підзаконних нормативно-правових актів перелік повноважень, прав і обов'язків керівника закладу дошкільної освіти та вирішити, які з них потребують відображення або деталізації у статуті, а які доцільно врегулювати іншими внутрішніми документами чи рішеннями;

2) уникати дублювання у статуті прав, обов'язків та повноважень керівника закладу дошкільної освіти, визначених законодавством. За відсутності потреби в деталізації можна використати формулювання: «Керівник закладу дошкільної освіти має права і обов'язки, визначені законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», іншими актами законодавства та цим Статутом»;

3) закріплювати в статуті ті права й обов'язки керівника закладу дошкільної освіти, які прямо не передбачені законами чи іншими актами законодавства, але засновник вважає за необхідне додатково виписати в статуті цього закладу освіти.

Педагогічна рада закладу дошкільної освіти

Відповідно до статті 27 Закону України «Про освіту» педагогічна рада є основним колегіальним органом управління закладу освіти. Основні повноваження, відповідальність, порядок формування і діяльності педагогічної ради визначаються законодавством та установчими документами закладу освіти.

Усі основні засади функціонування і повноваження педагогічної ради закладу дошкільної освіти визначені у статті 39 Закону. Тому у статуті закладу дошкільної освіти достатньо буде зробити відповідне посилання.

Також згідно з пунктом 4 частини третьої статті 39 Закону педагогічна рада розглядає та/або вирішує інші питання, віднесені цим Законом, іншими нормативно-правовими актами та/або установчими документами закладу дошкільної освіти до її повноважень.

Враховуючи зазначене, не рекомендуємо зазначати в статуті виключний перелік продубльованих з нормативно-правових актів повноважень педагогічної ради.

Разом з тим, у статуті закладу дошкільної освіти доцільно передбачати насамперед ті додаткові повноваження педагогічної ради, які не врегульовані законодавством, але є необхідними для діяльності конкретного закладу.

Піклувальна рада закладу дошкільної освіти

Згідно з частиною першою статті 29 Закону України «Про освіту» піклувальна рада закладу освіти створюється за рішенням засновника

відповідно до спеціальних законів. Порядок формування піклувальної ради, її відповідальність, перелік і строк повноважень, а також порядок її діяльності визначаються спеціальними законами та установчими документами закладу освіти.

Відповідно до частини п'ятої статті 29 Закону України «Про освіту» піклувальна рада має визначений у цій частині перелік прав, а також має право здійснювати інші права, визначені спеціальними законами та/або установчими документами закладу освіти.

Також згідно з частиною першою статті 40 [Закону](#) піклувальна рада може створюватися за рішенням засновника закладу дошкільної освіти для одного чи декількох закладів дошкільної освіти на визначений засновником строк.

Отже, рішення про створення піклувальної ради закладу дошкільної освіти ухвалює засновник. У разі її утворення питання, які законодавство відносить до змісту установчих документів, мають бути врегульовані у статуті, а інші організаційні питання можуть бути деталізовані рішенням засновника про створення піклувальної ради.

Органи громадського самоврядування закладу дошкільної освіти

Відповідно до частин першої та другої статті 22 Закону у закладі дошкільної освіти можуть діяти органи самоврядування працівників та органи батьківського самоврядування. Засади формування та діяльності органів громадського самоврядування в закладах дошкільної освіти визначаються цим Законом, Законом України «Про освіту» та установчими документами закладу дошкільної освіти.

Крім того, органи громадського самоврядування у закладі освіти створюються за ініціативою учасників освітнього процесу (абзац другий частини третьої статті 70 Закону України «Про освіту»).

Згідно з частиною четвертою статті 70 Закону України «Про освіту» органи громадського самоврядування мають права (повноваження), визначені спеціальними законами та/або установчими документами закладів освіти, та можуть здійснювати інші права, не заборонені законом.

Таким чином, створення органів громадського самоврядування залежить від ініціативи учасників освітнього процесу, а не від рішення засновника. Водночас якщо засновник вважає за доцільне надати таким органам додаткові повноваження у межах законодавства, відповідні положення можуть бути передбачені у статуті.

Інші питання, які мають бути обов'язково визначені в статуті

Ознака неприбутковості

Згідно з вимогами [Податкового кодексу України](#) (пункт 133.4.1) для того, щоб мати ознаку неприбутковості, бути внесеною до Реєстру неприбуткових установ та організацій і, відповідно, не платити податок на прибуток, установчі документи юридичної особи (або установчі документи організації

вищого рівня, на підставі яких діє неприбуткова організація відповідно до закону) повинні:

1) містити заборону розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників у розумінні Цивільного кодексу України), членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб. Для цілей цього абзацу не вважається розподілом отриманих доходів (прибутків) фінансування видатків, визначених підпунктом 133.4.2 цього пункту;

2) передбачати передачу активів одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду, ... або зарахування до доходу бюджету у разі припинення юридичної особи (у результаті її ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення).

Водночас абзацом п'ятим підпункту 133.4.1 пункту 133.4 статті 133 Податкового кодексу України встановлено, що положення абзаців третього і четвертого цього підпункту щодо вимог наявності установчих документів не поширюються на бюджетні установи. З огляду на буквальне формулювання цієї норми вимоги абзаців третього і четвертого цього підпункту щодо установчих документів бюджетних установ мали би застосовуватися з урахуванням встановленого для них винятку. Водночас через неоднозначність законодавчого формулювання засновнику доцільно враховувати актуальну практику контролюючих органів та, за потреби, передбачати відповідні положення у статуті.

Відповідно до абзацу другої частини третьої статті 24 Закону керівник *приватного, корпоративного* закладу дошкільної освіти обирається та/або призначається на посаду засновником такого закладу дошкільної освіти згідно з його установчими документами та згідно з абзацом другої частини п'ятої цієї статті - звільняється з посади його засновником відповідно до положень законодавства про працю, установчих документів такого закладу дошкільної освіти та укладеного з ним трудового договору (контракту).

Згідно з абзацом другої частини сьомої статті 51 Закону штатні розписи приватних і корпоративних закладів дошкільної освіти затверджуються у порядку, визначеному їхніми установчими документами.

Отже засновники приватних і корпоративних закладів дошкільної освіти мають врегулювати відповідні питання в статутах заснованих ними закладів дошкільної освіти.

Додаткові питання, які відповідно до Закону України «Про освіту» та Закону можуть визначатися у статутах закладів дошкільної освіти

1) порядок обрання (призначення) керівника закладу дошкільної освіти (для приватних і корпоративних закладів дошкільної освіти);

2) підстави та порядок розірвання строкового трудового договору (контракту) з керівником закладу освіти (для приватних і корпоративних закладів дошкільної освіти);

3) права вихованців закладу дошкільної освіти (абзац другий частини першої статті 19 Закону);

4) права та обов'язки педагогічних працівників закладу дошкільної освіти (частина перша статті 21 Закону);

5) права та обов'язки інших осіб, які залучаються до освітнього процесу (частина четверта статті 54 Закону України «Про освіту»);

6) інші, крім визначених законодавством, права та обов'язки батьків вихованців (частина четверта статті 20 Закону);

7) підстави і порядок встановлення керівником закладу дошкільної освіти педагогічним працівникам доплат, надбавок, премій за використання в освітньому процесі іноземних мов, сучасних технологій, реалізацію інноваційних проектів тощо (частина сьома статті 61 Закону України «Про освіту»);

8) умови надання матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань педагогічним працівникам закладу дошкільної освіти за рахунок власних надходжень цього закладу освіти (частина восьма статті 61 Закону України «Про освіту»).

У статуті можуть бути врегульовані й інші питання, якщо це передбачено законодавством або належить до автономії закладу та не суперечить законодавству.

Зокрема, доцільно визначати в статуті питання структури закладу, утворення його структурних підрозділів і розподілу повноважень щодо прийняття рішень про їх створення. Це особливо важливо для закладів, які поєднують кілька рівнів або форм організації освітньої діяльності, зокрема мають дошкільний підрозділ у складі іншого закладу освіти.

Крім того, у підзаконних нормативно-правових актах також можуть бути окреслені питання, які можуть бути врегульовані установчими документами закладу дошкільної освіти, наприклад:

час і розпорядок перебування вихованців у групах суб'єкта освітньої діяльності (повний день, короткотривале, сезонне перебування, у вихідні, святкові та неробочі дні тощо) можуть встановлюватися установчими документами та/або рішенням керівника закладу дошкільної освіти;

час і розпорядок перебування вихованців у групах (повний день, короткотривале, цілодобове, сезонне перебування вихованців, у вихідні, святкові та неробочі дні тощо) можуть встановлюватися установчими документами та/або рішенням керівника спеціального дитячого садка, що є закладом дошкільної освіти;

при зарахуванні дітей їх розподіл між групами закладу освіти здійснюється, як правило, за віковим принципом, що передбачає перебування

в групі дітей одного віку та/або з різницею у віці, визначеною установчими документами закладу освіти.

Майнові питання

9 січня 2025 року Верховна Рада України прийняла України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» (далі – Закон № 4196-IX), який введено в дію 28 серпня 2025 року і яким Господарський кодекс України визнано таким, що втратив чинність. У зв'язку з цим змінюється правова модель користування державним і комунальним майном державними та комунальними закладами освіти, у тому числі закладами дошкільної освіти.

Державні та комунальні заклади освіти отримували від засновників і користувалися державним і комунальним майном на праві оперативного управління. Ця норма втрачає чинність через три роки з дня введення в дію Закону № 4196-IX.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 13 Закону № 4196-IX закріплення (передача) майна за юридичними особами на праві господарського відання або на праві оперативного управління *забороняється*. Це означає, що засновник вже не зможе передати комунальне майно на праві оперативного управління державним і комунальним закладам освіти, зокрема комунальному закладу дошкільної освіти.

Нове державне або комунальне майно після 28 серпня 2025 року не може закріплюватися за юридичними особами на праві господарського відання або оперативного управління. Одним із передбачених законодавством механізмів передання такого майна державним і комунальним установам та закладам є встановлення права узуфрукта державного або комунального майна. Порядок передачі державного та комунального майна на праві узуфрукта державного або комунального майна, здійснення контролю за використанням такого майна затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 08 вересня 2025 року № 1103.

Відповідно до частини п'ятнадцятої статті 17 Закону № 4196-IX органи державної влади, органи місцевого самоврядування, державні та комунальні некомерційні товариства, *державні та комунальні організації (установи, заклади) можуть бути узуфруктаріями державного або комунального майна та мати інші речові права на чуже майно, не заборонені законом*.

У разі якщо на день набрання чинності Законом № 4196-IX за органом державної влади, органом місцевого самоврядування, державною або комунальною організацією (установою, закладом) або іншою юридичною особою, яка не має на меті одержання прибутку та єдиним учасником (засновником) якої є держава або територіальна громада, державне або комунальне майно закріплено на праві господарського відання або оперативного управління, *таке право припиняється в день, наступний за днем*

*завершення перехідного періоду, передбаченого цим Законом. У такому разі до правовідносин щодо володіння, користування та розпорядження державним та комунальним майном, яке було закріплено на праві господарського відання або оперативного управління, застосовуються положення про *узуфрукт державного або комунального майна, який вважається встановленим безстроково.**

Право господарського відання, право оперативного управління державним або комунальним майном може бути припинено до завершення перехідного періоду в порядку, встановленому законом.

Пунктом 9 частини шостої статті 17 Закону № 4196-IX передбачені зміни до [Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»](#). Зокрема, згідно з абзацом першим частини першої статті 60¹ Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» право особистого безоплатного володіння і користування комунальним майном (узуфрукт комунального майна) є речовим правом на комунальне майно для узуфруктаріїв - органів місцевого самоврядування, комунальних організацій (установ, закладів), комунальних некомерційних товариств та інших юридичних осіб, які не мають на меті одержання прибутку та єдиним учасником (засновником) яких є територіальна громада.

Згідно з частиною другою статті 60¹ цього Закону узуфрукт комунального майна встановлюється уповноваженим органом місцевого самоврядування на будь-які види рухомого або нерухомого майна (крім земельних ділянок), що перебуває у власності територіальної громади, строком на п'ять років або безстроково.

Рішенням уповноваженого органу місцевого самоврядування, яким встановлений узуфрукт комунального майна, можуть бути передбачені додаткові умови володіння і користування комунальним майном.

Відповідно до частини третьої статті 60¹ цього Закону крім права володіння і користування комунальним майном, узуфруктарію належить право отримання плодів, продукції і доходів від користування таким майном. Узуфруктарій за попередньою письмовою згодою уповноваженого органу місцевого самоврядування може покращувати майно, щодо якого встановлений узуфрукт комунального майна, без права на вилучення таких покращень.

Згідно з частиною четвертою статті 60¹ цього Закону узуфруктарій зобов'язаний використовувати комунальне майно згідно з цільовим призначенням, визначеним уповноваженим органом місцевого самоврядування, утримувати передане на праві узуфрукта комунальне майно в належному стані, за власний рахунок проводити його поточний ремонт, а за попередньою письмовою згодою уповноваженого органу місцевого самоврядування - капітальний ремонт.

Узуфруктарій також несе витрати, пов'язані з утриманням, користуванням та обслуговуванням майна, щодо якого встановлений узуфрукт комунального майна.

Відповідно до частини п'ятої статті 60¹ цього Закону узуфруктарій не може відчужувати майно, передане йому на праві узуфрукта комунального майна, передавати його у довірчу власність або довірче управління, вносити його до статутного капіталу юридичних осіб, виділяти його для спільної діяльності, а також не може вчиняти щодо такого майна інші дії, наслідком яких може бути його відчуження або зміна цільового призначення, крім випадку передання такого майна в оренду у порядку, встановленому законом.

Отже, оскільки майнові питання не є основним предметом регулювання законодавства у сфері освіти, а закони України «Про освіту» та «Про дошкільну освіту» передбачають належність майна закладам освіти на правах, визначених законодавством, у статуті доцільно викладати майнові питання у загальному вигляді та без потреби не фіксувати конкретний вид речового права. Це дасть змогу уникнути необхідності змінювати статут у разі подальших змін спеціального законодавства.

Статутна діяльність

Заклад освіти для здійснення **статутної діяльності** може на договірних засадах об'єднуватися з іншими юридичними особами, створюючи освітні, освітньо-наукові, наукові, освітньо-виробничі та інші об'єднання, кожен із учасників якого зберігає статус юридичної особи (частина п'ята статті 22 Закону України «Про освіту»).

Доходи державних і комунальних закладів дошкільної освіти, отримані від надання платних послуг, спрямовуються:

70 відсотків коштів, отриманих протягом бюджетного періоду, - на оплату праці, заохочення, зокрема преміювання, працівників відповідно до колективного договору та внутрішніх актів закладу дошкільної освіти;

30 відсотків коштів, отриманих протягом бюджетного періоду, - на поліпшення та розвиток матеріально-технічної бази закладу дошкільної освіти (поточні ремонти, придбання майна, поліпшення матеріально-технічного, ігрового, навчально-методичного забезпечення освітнього процесу тощо), забезпечення статутної діяльності (абзаци шостий - восьмий частини п'ятої статті 50 Закону).

Заклад дошкільної освіти є закладом освіти, основним видом діяльності якого є освітня діяльність у сфері дошкільної освіти на підставі відповідної ліцензії.

Водночас державні та комунальні заклади дошкільної освіти можуть надавати платні освітні й інші послуги, а також провадити додаткові види діяльності, якщо це не суперечить законодавству, не порушує освітній процес і не шкодить меті, завданням та принципам діяльності закладу.

Тому в статуті може бути передбачено перелік таких додаткових видів діяльності, за умови їх правомірності.

При цьому майно державних і комунальних закладів дошкільної освіти може використовуватися лише для освітньої діяльності та послуг, пов'язаних із забезпеченням або обслуговуванням освітнього процесу.

Відповідно до частини другої статті 31 Закону статут закладу дошкільної освіти обов'язково має містити інформацію про особливості організації освітнього процесу. Водночас законодавство не вимагає відтворювати у статуті всі правила організації освітнього процесу, режим роботи закладу, положення щодо фінансово-господарської діяльності, використання майна, порядку внесення змін до статуту тощо, якщо відповідні питання вже врегульовані законодавством або можуть бути визначені іншими актами засновника чи внутрішніми документами закладу.

Такі питання доцільно включати до статуту тоді, коли вони відображають особливості діяльності конкретного закладу, конкретизують розподіл повноважень або визначають межі його автономії, не дублюючи без необхідності положення законодавства.
